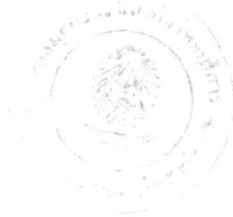

ข้อพิจารณาทางกฎหมายในการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ

นายศักดิ์ณรงค์ มงคล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-314-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17057164

LEGAL CONSIDERATION ON THE ESTABLISHMENT OF
THE NATIONAL COUNCIL OF FARMERS

Mr. Saknarong Mongkol

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Degree of Master of Law

Department of Law

Graduate school

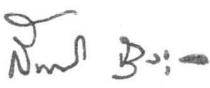
Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-314-9

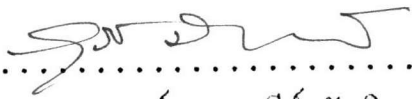
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ข้อพิจารณาทางกฎหมายในการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ
โดย นายศักดิ์ณรงค์ มงคล
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุئی มัลลิกะมาลย์

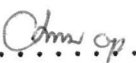
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุئی มัลลิกะมาลย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.โคทม อารียา)

..... กรรมการ
(อาจารย์เดชา ศุกวีแค้นต์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

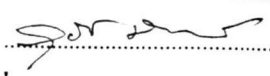
ศักดิ์ณรงค์ มงคล : ข้อพิจารณาทางกฎหมายในการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ
(LEGAL CONSIDERATION ON THE ESTABLISHMENT OF THE NATION COUNCIL
OF FARMERS) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. สุนีย์ มัลลิกะมาสย์,
307 หน้า. ISBN : 974-634-533-8

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์การจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ โดยใช้ทฤษฎีและหลักกฎหมายมหาชนเป็นหลักในการวิเคราะห์ร่วมกับศาสตร์และบริบทอื่น ๆ

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาเกษตรกรแห่งชาติมีสถานะ เป็นองค์กรมหาชนอิสระที่ได้รับมอบอำนาจให้จัดทำบริการสาธารณะเฉพาะด้านการเกษตร 2. โครงสร้าง การจำแนกระดับขององค์กรสภาเกษตรกรสามารถเทียบเคียงได้กับการจัดระบบบริหารราชการส่วนภูมิภาค วิธีการได้มาซึ่งผู้แทนเกษตรกรนั้น การเลือกตั้งโดยอ้อมเหมาะสมที่สุด และการจัดระบบสมาชิกต้องสอดคล้องกับหลักการสนับสนุนการรวมกลุ่มและไม่ขัดแย้งกับสถาบันเกษตรกรที่มีอยู่ 3. อำนาจหน้าที่ บทบาทของสภาเกษตรกรแห่งชาติระดับสูงที่เหมาะสม คือ การเป็นองค์กรต่อรองผลประโยชน์ระดับนโยบายกับรัฐและภาคธุรกิจ 4. การดำเนินงาน ระเบียบ วิธีการดำเนินงานขององค์กรสามารถช่วยควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของนิติกรรมทางปกครองได้ และ 5. การควบคุมสภาเกษตรกรมีหลายกลไก แต่วิธีการที่จำเป็นต้องกำหนดในกฎหมายจัดตั้งให้ชัดเจน คือ การบังคับบัญชาและควบคุมกำกับ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า 1. ควรกำหนดให้สภาเกษตรกรทุกระดับเป็นนิติบุคคล 2. โครงสร้างองค์กรควรมีสภาเกษตรกร 4 ระดับ คือ ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และตำบล ใช้วิธีการเลือกตั้งโดยอ้อมตลอดสาย ในการได้มาซึ่งผู้แทนสมาชิก และจัดระบบสมาชิกพื้นฐานโดยใช้กลุ่มเกษตรกรที่เป็นหรือไม่เป็นนิติบุคคล 3. อำนาจหน้าที่ควรจัดให้สภาการเกษตรแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในฐานะคณะกรรมการที่ปรึกษาขณะที่สภาเกษตรกรระดับรองลงมาเป็นคณะกรรมการปฏิบัติการ 4. การดำเนินงานควรจัดให้มีระเบียบวิธีการดำเนินงานที่เอื้ออำนวยต่อการควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของนิติกรรมทางปกครอง และประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กร และ 5. การควบคุมกฎหมายจัดตั้งควรกำหนดระบบการควบคุมโดยใช้หลักการบังคับบัญชาระหว่างสภาเกษตรกรด้วยกัน และหลักการควบคุมกำกับโดยกระทรวง เกษตรและสหกรณ์

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C470634 : MAJOR LAW

KEY WORD: : PARMERS' COUNCIL/ ORGANIZING / LEGAL CONSIDERATION

SAKNARONG MONGKOL : LEGAL CONSIDERATION ON THE ESTABLISHMENT
OF THE NATIONAL COUNCIL OF FARMERS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.
SUNEE MALLIKAMARL, Ph.D. 307 pp. ISBN : 974-634-314-9

This research aims to analyze the establishment of the National Council of Farmers, utilizing theory and public law as basis of research together with other sciences and principles.

The research has found that : 1. The National Council of Farmers is an independent public entity, endowed with authority to provide public services regarding agriculture. 2. The structural and ranking of the National Council of Farmers are comparable to the provincial civil service organization. The representatives come from election, and the membership must be in compliance with organizational theory and not to be in conflict with existing agricultural institutes. 3. The authority and role of the high level National Council of Farmers is to negotiate with government and business sectors. 4. Operational guidelines of the National Council of Farmers prescribed by the administrative act are applicable. 5. There are many control mechanisms which should be legally specified, such as administration and ranking controls.

It is found that : 1. All levels of the National Council of Farmers should be formed as juristic person. 2. The organizational structure should be separated into 4 levels : national, provincial, district, and lower district levels. Representatives should be indirectly elected. Structural organization should be done via agriculture groupings whether or not they are Juristic persons. 3. The National Council of Farmers should be an advisory council, lower level councils as an executive council. 4. The operational structure should be done in lieu of legal control of the administrative act and efficiency of the organization. 5. The establishment of the National Council of Farmer Law should provide systemize control. Command and control should be under the power of ministry of Agricultural and Co-operatives.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา.....2538

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....-

กิตติกรรมประกาศ

ลำพังแต่ความมุ่งมั่นในการทำวิทยานิพนธ์และแรงบันดาลใจในส่วนตน
อันเนื่องมาจากความห่วงใยในชะตากรรมของเกษตรกรไทยของผู้วิจัยคงไม่สามารถ
ทำให้วิทยานิพนธ์นี้เสร็จสิ้นลงได้ หากมิได้รับความกรุณาจากคณาจารย์ ผู้บังคับบัญชา
แหล่งข้อมูล และญาติมิตรทั้งหลาย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ มัลลิกะมาลัย
อาจารย์ที่ปรึกษาผู้มีเมตตาและจิตวิญญาณแห่งความเป็น "ครูแท้" ท่านอาจารย์
อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์ ประธานกรรมการสอบ ซึ่งเมตตาให้เวลาในการติดตาม
ตรวจสอบงานวิจัยโดยตลอด ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.โคทม อารียา กรรมการ
ผู้ให้คำชี้แนะในการวิเคราะห์ที่มีค่ายิ่งทั้งโดยตั้งใจและมีได้ตั้งใจ ท่านอาจารย์เดชา
ศุภวันต์ กรรมการผู้กรุณาให้โอกาสผู้วิจัยได้พบแหล่งข้อมูลอันมีค่า และท่านอาจารย์
ดร.ฤทัย หงษ์ศิริ ผู้แม้จะไม่ได้ร่วมเป็นกรรมการสอบในขั้นสุดท้ายแต่ได้ให้ความ
เมตตาแนะนำวิธีการศึกษาวิเคราะห์ที่เป็นประโยชน์ยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาแห่งสำนักงานดีลอยท์ ทัช โธมัส
ซึ่งให้โอกาสที่มากพอสมควรในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ ขอขอบพระคุณมิตรรักผู้ให้
กำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิดตลอดมา คือ คุณอภิวัฒน์ คำโมง คุณอารีรัตน์
คำโมง คุณคมสัน โพธิ์คง คุณศิริรัช เสถียรภาพสุนทร คุณสมพร มโนดำรงธรรม
คุณรัชนี้กร อวยเจริญ คุณยุพดี เขมาภิรัต และคุณกนกวรรณ หุบชะบา ที่ช่วยเหลือ
ในการจัดพิมพ์ รวมทั้งคนอื่น ๆ ที่มีอาจเอ่ยนามได้ทั้งหมด ขอขอบพระคุณแหล่ง
ข้อมูลทุกท่านซึ่งมีอยู่มากมาย โดยเฉพาะท่านที่มีร่วมอยู่ในขบวนการผลักดันการ
จัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติและสภาเกษตรกรแห่งชาติทุก ๆ ท่าน

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้คอยเป็นกำลังใจที่มีค่าสูงสุด และ
ท้ายที่สุดขอขอบคุณและขอบใจพี่น้องแห่งครอบครัวใหญ่ของผู้วิจัยทุกคนผู้พร้อมให้
กำลังใจสนับสนุนและอยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
สมมุติฐานการวิจัย	8
วัตถุประสงค์การวิจัย	8
วิธีการและขอบเขตการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 แนวความคิด หลักการ และเหตุผลในการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่ง ชาติและสภาการเกษตรแห่งชาติ	12
2.1 ความหมาย	12
2.2 แนวความคิดในการจัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติและสภา การเกษตรแห่งชาติ	15
2.2.1 วิวัฒนาการการรวมตัวของเกษตรกรไทย	17
2.2.1.1 โครงสร้างสังคมไทย	17
2.2.1.2 ประวัติการรวมตัวของเกษตรกรไทย .	19
2.2.1.2.1 การรวมตัวอย่างเป็น ธรรมชาตินหรือไม่เป็นทาง การ	20

2.2.1.2.2 การรวมตัวอย่างเป็น	
ทางการ	26
2.2.1.2.2.1 พัฒนาการ	
ทางสหกรณ์การเกษตร .	26
2.2.1.2.2.2 พัฒนาการ	
ของกลุ่มเกษตรกร	29
2.2.2 รูปแบบการรวมตัวของเกษตรกรไทยในปัจจุบัน ...	30
2.2.2.1 การจำแนกประเภทองค์กรของเกษตรกร	30
2.2.2.1.1 การจำแนกตามประเภท	
ความเป็นทางการในการ	
ก่อตั้ง	30
2.2.2.1.2 การจำแนกตามลักษณะ	
การริเริ่มในการก่อตั้ง	31
2.2.2.2 องค์กรรวมตัวของเกษตรกรไทยใน	
ปัจจุบัน	33
2.2.2.2.1 สหกรณ์การเกษตร ...	33
2.2.2.2.2 กลุ่มเกษตรกร	41
2.2.2.2.3 สมาคมและมูลนิธิ	50
2.2.2.2.4 สมิชชากลุ่มเกษตรกร	
รายย่อยภาคอีสาน ...	51
2.2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการรวมตัวของเกษตรกรไทย	57
2.2.3.1 กรณีการรวมตัวอย่างเป็นทางการ ...	57
2.2.3.2 กรณีการรวมตัวอย่างไม่เป็นทางการ .	59

	หน้า
2.4.3 ทฤษฎีการจำแนกประเภทนิติบุคคล	96
2.4.3.1 ความหมายของ "นิติบุคคล"	96
2.4.3.2 การจำแนกประเภทนิติบุคคล	98
2.4.3.2.1 การจำแนกประเภทนิติบุคคลตามกฎหมายอังกฤษ	98
2.4.3.2.2 การจำแนกประเภทนิติบุคคลตามกฎหมายฝรั่งเศส	99
2.4.3.2.3 การจำแนกประเภทนิติบุคคลตามกฎหมายไทย .	101
2.4.3.3 หลักเกณฑ์ในการจำแนกประเภทนิติบุคคล	102
2.4.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดองค์กร	102
2.4.4.1 ทฤษฎีการจัดองค์กรตามหลักการจัดองค์กรและการบริหาร	103
2.4.4.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดองค์กรตามหลักกฎหมายมหาชน	105
2.4.5 แนวความคิดเกี่ยวกับการจำแนกประเภทคณะกรรมการ	106
2.4.6 ทฤษฎีควบคุมองค์กร	109
2.4.6.1 ทฤษฎีการควบคุมองค์กรตามหลักการจัดองค์กรและการบริหาร	109
2.4.6.2 ทฤษฎีการควบคุมฝ่ายปกครอง	111
2.4.6.2.1 เหตุผลในการควบคุมทางปกครอง	111

	2.4.6.2.2 รูปแบบการควบคุมฝ่าย	
	ปกครอง	112
	2.4.6.2.2.1 การควบคุมแบบป้องกัน	112
	2.4.6.2.2.2 การควบคุมแบบแก้ไข	116
บทที่ 3	รูปแบบองค์กรสภาเกษตรกรแห่งชาติและสภาเกษตรกรแห่งชาติ	122
3.1	รูปแบบองค์กรการรวมตัวของการเกษตรกรในต่างประเทศ	122
3.1.1	สหพันธ์เกษตรกรแห่งชาติของออสเตรเลีย	122
3.1.2	สมาคมเกษตรกรของไต้หวัน	132
3.1.3	สมาคมการเกษตรของญี่ปุ่น	152
3.1.4	ขบวนการเข้ามาอุลัดของเกาหลีใต้	158
3.2	รูปแบบองค์กรอาชีพในประเทศไทย	163
3.2.1	สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย	163
3.2.2	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	172
3.2.3	สภาองค์การลูกจ้าง	178
3.3	รูปแบบองค์กรสภาเกษตรกรแห่งชาติ และสภาการเกษตรแห่งชาติที่นำเสนอโดยฝ่ายต่าง ๆ	184
3.3.1	องค์กรสภาเดี่ยว	187
3.3.2	องค์กรสภาคู่	191
บทที่ 4	บทวิเคราะห์โครงสร้างองค์กรสภาเกษตรกรแห่งชาติ	204
4.1	สถานะทางกฎหมายของสภาเกษตรกรแห่งชาติ	205
4.2	อำนาจหน้าที่	207
4.2.1	การออกกฎเกณฑ์ซึ่งมีผลบังคับทั่วไป	210

4.2.1.1	สถานะตามหลักกฎหมายปกครองของ การออกกฎเกณฑ์	210
4.2.1.2	การออกกฎเกณฑ์กับข้อพิจารณาทาง .. กฎหมายอื่น	212
4.2.1.2.1	การห้ามพ่อค้าคนกลาง รับซื้อผลิตผลการเกษตร	216
4.2.1.2.2	การกำหนดราคาผลิตผล การเกษตรโดยความเห็น ชอบทางคณะรัฐมนตรี ..	218
4.2.1.2.3	การกำหนดปริมาณการผลิต ในแต่ละปี	219
4.2.1.2.4	การกำหนดเขตเกษตร เศรษฐกิจ	220
4.2.1.3	การออกกฎเกณฑ์กับข้อพิจารณาอื่น ...	221
4.2.1.4	ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกลไกการบังคับใช้ กฎเกณฑ์ของคณะกรรมการสภาเกษตรกร	222
4.2.1.5	ข้อพิจารณาเกี่ยวกับข้อจำกัดในขอบเขต ของกฎเกณฑ์กฎเกณฑ์ที่มีผลบังคับทั่วไป	223
4.2.2	การกำหนดมาตรฐานและควบคุมคุณภาพสินค้าเกษตร	225
4.2.3	การปฏิบัติภารกิจอื่นที่รัฐบาลมอบหมาย	225
4.2.4	การเสนอนโยบายต่อคณะรัฐมนตรี	226
4.2.5	การประกอบวิสาหกิจ	226
4.2.6	การดำเนินกิจกรรมทางการเมือง	227
4.2.7	การส่งเสริมสวัสดิการชุมชนและพัฒนาชนบท	228

4.2.8	การจำแนกอำนาจหน้าที่สำหรับสภาเกษตรกรต่าง ระดับกัน	229
4.2.8.1	การจัดประเภทและจำแนกอำนาจหน้าที่ เฉพาะสำหรับสภาเกษตรกรแห่งชาติ .	230
4.2.8.2	การจัดประเภทและจำแนกอำนาจหน้าที่ สำหรับสภาเกษตรกรระดับอื่น ๆ	231
4.3	โครงสร้างองค์กร	232
4.3.1	ระดับองค์กร	232
4.3.2	ความหมายและขอบเขตของคำว่า "เกษตรกร" . ในกฎหมายจัดตั้ง	236
4.3.3	คุณสมบัติของกรรมการ	243
4.3.4	ระบบการได้มาซึ่งกรรมการ	246
4.3.4.1	วิธีการได้มาซึ่งกรรมการโดยทั่วไป ..	246
4.3.4.2	การได้มาซึ่งกรรมการหรือผู้แทนสภา . การเกษตรกรแต่ละระดับขององค์กร . ตัวอย่างและข้อเสนอจัดตั้ง	248
4.3.4.3	วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการ	258
4.4	การดำเนินงาน	259
4.4.1	ระบบเกี่ยวกับวิธีดำเนินงาน	259
4.4.1.1	วิธีการดำเนินงาน	259
4.4.1.2	วิธีการดำเนินงานภายนอก	262
4.4.2	การจัดหน่วยงานธุรการ	263
4.4.3	เงินทุน	263

	หน้า
4.5 การควบคุม	264
4.5.1 เหตุผลพิเศษในการควบคุมเกษตรกรแห่งชาติ	264
4.5.2 วิธีการควบคุม	266
4.5.2.1 การควบคุมบังคับบัญชา	266
4.5.2.2 การควบคุมกำกับ	268
4.5.2.2.1 ระดับความเหมาะสมในการ ควบคุมกำกับ	268
4.5.2.2.2 แนวทางการกำหนดการควบคุม กำกับสภาเกษตรกรแห่งชาติ	269
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	272
รายการอ้างอิง	298
ประวัติผู้วิจัย	307

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	
แสดงจำนวนตัวแทนที่ได้รับเลือกในแต่ละระดับของสมาชิก กลุ่มเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน	53
2	
แสดงอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจำแนกตาม ภาคการผลิต	63
3	
แสดงอัตราการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมและ ภาคเกษตรกรรม	64
4	
แสดงการเปรียบเทียบโครงสร้างองค์กรสมาชิกเกษตรกร แห่งชาติตามการเสนอของทั้งสามฝ่าย	192
5	
แสดงการเปรียบเทียบการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กร สภาเกษตรกรแห่งชาติตามข้อเสนอทั้งสามฝ่าย	193
6	
แสดงการเปรียบเทียบลักษณะการดำเนินงานตาม ข้อเสนอของทั้งสามฝ่าย	195
7	
แสดงการเปรียบเทียบการควบคุมตรวจสอบองค์กรสภา เกษตรกรแห่งชาติตามข้อเสนอของทั้งสามฝ่าย	196
8.	
แสดงการเปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ขององค์กรมหาชนอิสระ คล้ายคลึงสภาเกษตรกรแห่งชาติ	208

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 แสดงโครงสร้างภายในของสหกรณ์การเกษตร	37
2 แสดงโครงสร้างภายนอกของสหกรณ์การเกษตร	38
3 แสดงความเชื่อมโยงของกลุ่มเกษตรกร	43
4 แสดงโครงสร้างรวมของกลุ่มเกษตรกร	45
5 แสดงโครงสร้างองค์กรของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรายย่อย ภาคอีสาน	55
6 แสดงโครงสร้างองค์กรของสหพันธ์เกษตรกรแห่งชาติของ ออสเตรเลีย	124
7 แสดงโครงสร้างรวมของสมาคมเกษตรกรของไต้หวัน	138
8 แสดงโครงสร้างองค์กรสมาคมเกษตรกรระดับอำเภอ ของไต้หวัน	141
9 แสดงโครงสร้างองค์กรดำเนินงานในขบวนการ เข้ามาอุลอัลดอง	161
10 แสดงโครงสร้างองค์กรของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย .	166
11 แสดงโครงสร้างทางการบริหารและระบบการได้มา ซึ่งผู้แทนองค์กรสมาชิก	167
12 แสดงโครงสร้างองค์กรสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ..	175
13 แสดงโครงสร้างสมาชิกของสภาองค์การลูกจ้าง	180
14 แสดงโครงสร้างองค์กรสภาการเกษตรแห่งชาติ	189
15 แสดงระบบการได้มาซึ่งผู้แทนสมาชิกสภาเกษตรกรแต่ละ ระดับตามร่างพระราชบัญญัติของนายสงสุข ภัคเกษม และคณะ	198
16 แสดงโครงสร้างองค์กรสภาเกษตรกรแห่งชาติตามร่าง พระราชบัญญัติของนายสงสุข ภัคเกษม และคณะ	199

17	แสดงระบบการได้มาซึ่งผู้แทนสมาชิกสภาเกษตรกรแต่ละระดับตามร่างพระราชบัญญัติฯของคณะกรรมการประสานงานสถาบันเกษตรกรแห่งชาติ	200
18	แสดงโครงสร้างองค์กรสภาเกษตรกรแห่งชาติตามร่างพระราชบัญญัติฯของคณะกรรมการประสานงานสถาบันเกษตรกรแห่งชาติ	201
19	แสดงระบบการได้มาซึ่งผู้แทนสมาชิกสภาเกษตรกรแต่ละระดับตามข้อเสนอของสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น	202
20	แสดงโครงสร้างองค์กรสภาเกษตรกรแห่งชาติตามข้อเสนอของสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น	203
21	แสดงเครือข่ายสมาชิกของสภาเกษตรกรแห่งชาติ	286
22	แสดงระบบการได้มาซึ่งกรรมการสภาเกษตรกรแต่ละระดับจากการเลือกตั้งโดยอ้อมและโดยตำแหน่ง	289